

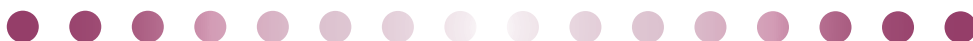
حسابرسی گروه با نگاه به

استاندارد ۶۰۰

گفتگو با

آقای علیرضا مهادفر

حسابدار رسمی

سازش

انتقال تجربه حسابرسیان پر تجربه به حسابرسیان تازه کار، در توسعه حرفه بسیار موثر است. از این که ما را در این کار مهم همراهی می‌کنید، سپاسگزاریم. در این شماره حسابرس، محور بحث، استاندارد حسابرسی ۶۰۰ و حسابرسی گروه است. ابتدا از شما بپرسیم که شرکت‌های گروه در ایران چه سهمی در اقتصاد کشور دارند و اطلاعات مالی حسابرسی شده آنها چه اندازه در تصمیم‌گیریهایی اقتصادی کشور تاثیر دارد؟ آیا شرکت‌های گروه ارزش افزوده درخور توجهی برای کشور دارند؟

مهادفر

بی‌تردید شرکت‌های گروه اعم از بورسی و غیربورسی سهم به‌سزایی در اقتصاد کشور دارند، لذا نیاز به سازوکار نظارت و فراهم آوردن اطلاعات درخور اتکا به منظور افزایش اثربخشی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران که دو نیاز اصلی در فرایند حسابرسی است و با عنایت به اهمیت حسابرسی صورتهای مالی جهت انتقال اطلاعات اقتصادی اتکا پذیر به استفاده‌کنندگان، حسابرسی شرکت‌های یادشده به‌طور قطع ارزش افزوده درخور توجهی برای استفاده‌کنندگان و در نهایت اقتصاد کشور خواهد داشت. بدون شک، حسابرسی موجب اطمینان‌بخشی، صرفه‌جویی هزینه و کاهش زیانهای ناشی از اشتباهات می‌گردد.

سازش

برای حرفه حسابرسی ایران، حسابرسی گروه چه اهمیتی دارد، و حسابرسی گروه چه آثار مهمی بر موقعیت حرفه حسابرسی ایران داشته یا ممکن است داشته باشد؟

مهادفر

حسابرسی گروه نیز، با توجه به نقش شرکت‌های گروه در اقتصاد کشور، با اهمیت است. پرداختن به شخصیت یگانه گروه در حسابداری از اهمیت به‌سزایی برخوردار می‌باشد، بدین ترتیب که ارائه صورتهای مالی گروه در یک مجموعه (تلفیق) و اظهار نظر حسابرس گروه نسبت به آن، اطلاعات اقتصادی مهمی در سطح کلان جهت استفاده‌کنندگان فراهم می‌آورد. شرکت‌های گروه، با توجه به مقیاس اقتصادی، نیازمند توسعه فعالیتهای خارجی و عملیات تجاری با بنگاه‌های سایر کشورها و ورود به سازمان تجارت جهانی (WTO) هستند، لذا ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده شرکت‌های مذکور در این خصوص، بر وضعیت و جایگاه حرفه حسابرسی در ایران و جهان به‌طور قطع تاثیر درخور توجهی در رشد و توسعه حرفه حسابرسی خواهد داشت.

حسابداری

الگوی کلی انتخاب حسابرس گروه و بخشهای مرتبط با آن در ایران چگونه است؟ آیا همه بخشها به وسیله حسابرس گروه حسابرسی می شود؟ چه ضوابطی برای انتخاب حسابرس گروه و بخش وجود دارد؟ الگوی کنونی چه نقاط ضعف یا قوتی دارد و پیشنهاد شما برای بهبود آن چیست؟

مهرادفر

در خصوص انتخاب حسابرس گروه و بخشهای مرتبط با آن با توجه به این که طبق استاندارد ۶۰۰ مسئولیت حسابرسی صورتهای مالی گروه با حسابرس گروه است و در گزارش نباید به حسابرس بخش اشاره شود، لذا در این رابطه چنان برخورد شده که دستکم باید حسابرسی ۵۰ درصد دارائیهها یا فروش گروه، توسط حسابرس گروه صورت پذیرد. اما در واقع حسابرسان بخش به طور عمده توسط مجامع عمومی آنها و بدون هماهنگی با حسابرس واحد اصلی انتخاب می شوند و حسابرسی گروه به طور عمده بر مبنای بررسی گزارشهای حسابرس بخش و پاسخ تأییدیه دریافتی از ایشان انجام می شود.

متأسفانه علیرغم لازم الاجرا شدن استاندارد حسابرسی ۶۰۰ از ابتدای سال ۱۳۹۱، تاکنون به این مهم به صورت جدی پرداخته نشده است، لذا پیشنهاد می شود ضوابط انتخاب حسابرس گروه و بخشها با نگاه به استاندارد ۶۰۰ توسط مراجع مربوط تدوین و به اجرا گذاشته شود.

حسابداری

آیا تعریف بخش و بخش عمده در استاندارد حسابرسی ایران جامع و کامل است و همه موارد ممکن را پوشش می دهد، تجربه حسابرسان ایران چه کمبودهای احتمالی را در تعریفهای یادشده آشکار ساخته است؟

مهرادفر

با عنایت به این که استانداردهای ایران ترجمه استانداردهای بین المللی حسابرسی می باشد، بخش به عنوان یک واحد یا فعالیت تجاری تعریف شده که مدیران اجرایی برای آن اطلاعات مالی تهیه می کنند و باید در صورتهای مالی گروه لحاظ شود. بخش عمده باید توسط حسابرس گروه مشخص شود، و به صورت کلی تعریف شده است؛ لذا ارائه مثالهای کاربردی در خصوص تعریف یادشده می تواند بسیار مفید باشد.

حسابداری

مراجع مرتبط با گزارشگری مالی مثل هیئت مدیره، سهامداران عمده، حسابرسان، سازمان بورس، جامعه حسابداران رسمی و ... تا چه اندازه از حسابرس گروه و شرایط و الزامات درج شده در استانداردهای حسابرسی که مسئولیت اظهار نظر حسابرسی گروه را به عهده حسابرس گروه قرار داده است، پشتیبانی می کنند. چه موانع مهمی بر سر راه حسابرس گروه در کار حسابرسی گروه وجود دارد؟

مهرادفر

مراجع یادشده به ترتیبی که اشاره می کنم می توانند حسابرس گروه را پشتیبانی کنند:

• **هیئت مدیره:** از طریق ایجاد کنترلهای داخلی اثر بخش و جاری سازی آن، ارائه به موقع و کامل اطلاعات و جلوگیری از اعمال محدودیتهای تحمیلی از طرف مدیران اجرایی (تجربیات سالهای گذشته نشان دهنده این موضوع است که به طور معمول در این زمینه به شکل مطلوب عمل نمی گردد).

• **سهامداران عمده:** از طریق ارائه اطلاعات غیر رسمی به خصوص در رابطه با بخش به حسابرسان گروه،

• **سازمان بورس و اوراق بهادار:** از طریق ضوابط و مقررات لازم الاجرا در شرکتها و الزام آنها به ارائه اطلاعات به حسابرسان.

• **جامعه حسابداران رسمی ایران:** نقشی محوری دارد؛ به طور مثال، از طریق کنترل کیفیت، تدوین و ارائه به موقع دستور عملها و صدور آرای کمیته ها و ...

موانع عمده بر سر راه حسابرس گروه در اجرای عملیات حسابرسی، نبود تعامل لازم و کافی با حسابرسان بخش، از جمله دسترسی نداشتن تیم حسابرسی گروه به اطلاعات حسابرسان بخش، و نبود هماهنگی بین سال مالی گروه و سال مالی بخش، که این به نوبه خود به تدوین نشدن ضوابط و الزامات مربوط توسط ارکان ناظر مانند جامعه حسابداران رسمی ایران مربوط می شود.

حسابداری

شرکتهای گروه گاهی از خدمات مشترک شرکتهای خدماتی که ممکن است یکی از شرکتهای گروه هم باشد، در زمینه هایی مثل به کارگیری کارکنان، خرید، انبارداری و از همه مهمتر سیستمهای اطلاعاتی و حسابداری و تهیه صورتهای مالی استفاده می کنند. با توجه به اهمیت موضوع

در خصوص الزامات اخلاقی، کسب شواهد کافی و مناسب، و فعالیت در محیط قانونمند، شناخت کسب کند. با توجه به وجود برخی اطلاعات در باره حسابرسیان و موسسه‌های حسابرسی در جامعه حسابداران رسمی از جمله رتبه، تعداد کارکنان و ... مقدمات امکان شناخت در این زمینه وجود دارد. بنابراین در صورت لحاظ کردن موارد یادشده در تصمیم‌گیری انتخاب حسابرس بخش، به نظر می‌رسد ریسک حسابرسی تا حد زیادی کنترل شود.

لیکن در مواردی حسابرس بخش بدون هماهنگی حسابرس گروه تعیین می‌گردد. طبق بند ۲۰ استاندارد ۶۰۰ در مواردی که الزامات استقلال مربوط به حسابرسی گروه توسط حسابرس بخش رعایت نشود یا تیم حسابرسی گروه تردید جدی نسبت به الزامات بند ۱۹ استاندارد مذکور (کسب شناخت از حسابرس بخش) داشته باشد، تیم حسابرسی گروه باید بدون استفاده از خدمات حسابرس بخش، شواهد حسابرسی کافی و مناسب را در مورد اطلاعات مالی آن بخش کسب کند.

سپاس

در جمع‌بندی برای بهبود حسابرسی گروه چه پیشنهادهایی مهمی دارید؟

مهرادفر

از نظر بنده پیشنهادهایی بهبود در خصوص حسابرسی گروه عبارتند از:

- ۱- ایجاد راه کارهای مناسب در راستای پرکردن شکاف اجرانشدن استاندارد ۶۰۰ از طریق تدوین دستور عملهای لازم.
- ۲- ایجاد سازوکارهای لازم توسط مراجع نظارتی از جمله جامعه حسابداران رسمی کشور در خصوص تعامل بیشتر حسابرسیان گروه و بخش شامل:

الف) انتخاب حسابرس بخش با هماهنگی حسابرس گروه، و ب) تشکیل جلسات فی مابین حسابرسیان گروه و بخش در قبل و حین اجرای عملیات در خصوص شناسایی خطرات از طریق شناخت و انتقال آن به طرفین جهت اعمال در فرایند حسابرسی شرکتها.

سپاس

از همراهی شما سپاسگزاریم.

و آثار آن بر گزارشگری مالی، هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB)، استاندارد بین‌المللی حسابرسی ۴۰۲ (IAS 402) با عنوان "ملاحظات حسابرسی مربوط به واحدی که از سازمانهای خدماتی استفاده می‌کند" را در سال ۲۰۰۹ تدوین و منتشر کرده است. موضوع استفاده از شرکتهای خدماتی و آثار آن بر گزارشگری مالی تا چه اندازه در ایران مطرح است و اهمیت دارد؟

مهرادفر

استفاده از شرکتهای خدماتی مورد اشاره در ایران نیز مطرح بوده که با توجه به وجود نگرانیهایی از جمله استفاده نادرست احتمالی از سیستمهای اطلاعاتی شرکت، چگونگی انتخاب شرکتهای خدماتی باید مورد توجه قرار گیرد. در صورت انجام بخشی از عملیات توسط واحدهای هم‌گروه (وابسته) استاندارد حسابرسی ۵۵۰ ملاحظات را در این خصوص مقرر داشته است (هر چند که جای بازنگری دارد). این موضوع باعث شده است که عملیات مورد اشاره به احتمال با قیمتهای غیر واقعی در حسابها انعکاس یابد، ضمن این‌که نحوه انتخاب واحدهای خدماتی وابسته به طور عمده بدون برگزاری تشریفات مربوط و انتخاب اصلح صورت می‌پذیرد.

سپاس

طبق استانداردهای حسابرسی، تیم حسابرسی گروه ملزم است از پایبندی حسابرسی بخش به الزامات اخلاقی، صلاحیت حرفه‌ای حسابرس بخش و زیرنظارت بودن کار حسابرسیان بخش شناخت کسب کند و در نتیجه درباره استفاده از خدمات حسابرس بخش تصمیم بگیرد. کاربرد این الزام در ایران چگونه است؟ آیا در ایران شرایط برای حسابرس گروه در به دست آوردن شناخت فراهم است؟ آیا مواردی وجود دارد که تیم حسابرسی گروه بدون استفاده از خدمات حسابرس بخش شواهد حسابرسی را در مورد آن بخش کسب کرده باشد؟

مهرادفر

طبق بند ۱۹ استاندارد حسابرسی ۶۰۰، حسابرس گروه باید در صورت استفاده از شواهد حسابرسی بخش، از حسابرسیان بخش